

ПРО СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЛАБОРАТОРІЇ ПРОБЛЕМ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА НДІ ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА ІМЕНІ АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА НАПрН УКРАЇНИ

Вже впродовж 15 років на Прикарпатті функціонує Лабораторія проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, яка створена відповідно до статутів Інституту приватного права і підприємництва та Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника і є науково-дослідною установою без статусу юридичної особи. Розпочала свою діяльність Лабораторія корпоративного права 1 липня 2001 року на базі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника.

Цю наукову школу в місті Івано-Франківськ започаткував її перший керівник – док. юрид. наук, проф., академік НАПрН України **Луць Володимир Васильович**, який став першим завідувачем лабораторії з 2001 року. Згодом завідування лабораторією перейняла док. юрид. наук, проф. Васильєва Валентина Антонівна (з 2013 р.). На сьогодні безпосереднє керівництво діяльністю підрозділу здійснює канд. юрид. наук, наук. співр. В. В. Васильєва (з 2015 р.), а співробітниками підрозділу є док. юрид. наук, проф., головний наук. співр. В. А. Васильєва; канд. юрид. наук, ст. наук. співр. І. Б. Саракун; канд. юрид. наук, наук. співр. Л. В. Сіщук; наук. співр. Н. Вінтоняк.

Показовим є те, що за час керівництва лабораторією В. В. Луцем співробітниками Лабораторії було захищено дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема, І. Б. Саракун «Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно-правові аспекти)», І. Р. Калауром «Цивільно-правовий договір як підстава виникнення права власності юридичної особи», В. В. Васильєвою «Договір як підстава виникнення цивільно-правового зобов'язання», Л. В. Сіщук «Правонаступництво в корпоративних правовідносинах».

З огляду на багатогранність та комплексність корпоративних відносин, правниками Прикарпатської школи продовжує розроблятися корпоративна тематика. Так, вже під керівництвом В. А. Васильєвої на кафедрі цивільного права Юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника були захищені дисертації Н. А. Сліпенчук на тему «Цивільно-правові способи захисту корпоративних прав», Н. С. Бутрин-Боки «Правочин як підстава виникнення та припинення корпоративних прав», а на стадії підготовки до захисту знаходяться такі теми: «Корпоративні права подружжя» (Н. Д. Вінтоняк), «Корпоративний договір» (М. М. Сигидин), «Суб'єкти корпоративних правовідносин» (В. Б. Сохан), «Цивільний-правовий захист прав та інтересів корпорації» (Т. В. Жарський) та багато інших.

Основними завданнями лабораторії є: вдосконалення механізму правового регулювання корпоративних відносин, реалізація державної політики у галузі державного управління корпоративними правами, адаптації та уніфікації внутрішнього законодавства відповідно до принципів і норм Європейського Співтовариства та міжнародного права.

На шляху до вдосконалення чинного законодавства, аналізу та узагальнення практики корпоративного правозастосування лабораторія проблем корпоративного права:

- здійснює аналіз і тлумачення норм корпоративного законодавства;
- проводить науково-правову експертизу правових документів на відповідність нормам чинного законодавства;
- здійснює підготовку науково-правових експертних висновків з приводу корпоративних документів товариства (установчий договір, статут, протокол загальних зборів товариства, положення);
- надає роз'яснення та консультації щодо застосування положень нормативно-правових актів з корпоративного права, а саме, з приводу: реєстрації, діяльності, реорганізації та ліквідації господарських товариств та інших суб'єктів господарювання; реалізації і захисту корпоративних прав та інтересів акціонерів, учасників господарських товариств, зокрема, з питань здійснення корпоративного управління, відчуження корпоративних прав тощо;
- бере участь у проведенні, а також проводить науково-практичні конференції, семінари, інші подібного роду заходи;
- бере участь у конкурсах наукових робіт, конкурсах на одержання грантів на проведення наукових досліджень за корпоративною тематикою.

Окрім цього, співробітниками Лабораторії щорічно подаються законопроекти до Верховної Ради України про внесення змін до законів України «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства», які спрямовані на вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в Україні.

Лабораторія проблем корпоративного права входить до складу Ради науково-правових експертиз при НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України та діє згідно з Положенням «Про раду науково-правових експертиз при НДІ приватного

права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України» та Положенням «Про науково-правову експертизу при НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України».

Впродовж багатьох років діяльності Лабораторії було укладено низку договорів про співпрацю. Так, Лабораторія співпрацює з територіальним управлінням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в Івано-Франківській області, а також із практиками, зокрема, з юристами ТОВ «Юридична компанія «МОРІС ГРУП». Наукові співробітники докладають немало зусиль для налагодження та підтримання зв'язків з міжнародними науковими установами. Так, у 2014 році було укладено договір про співпрацю між Лабораторією та факультетом права, канонічного права та адміністрації Католицького університету ім. Івана Павла II в Любліні, що дав старт спільному проекту українських та польських правників. Метою цього проекту стало проведення порівняльного аналізу корпоративного права України та Польщі і вивчення нормативно-правового регулювання корпоративних відносин у ЄС.

Результатом роботи відділу є численні монографічні дослідження, наукові статті, матеріали науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, пояснювальні записки та наукові експертизи проектів нормативно-правових актів, в тому числі актів місцевих органів управління, нормотворчі пропозиції, фахові висновки щодо тлумачення і застосування діючих норм.

Так, серед монографічних досліджень лабораторії слід виокремити такі: «Здійснення та захист корпоративних прав в Україні» (2007 р.), «Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно-правовий аспект)» (2009 р.), «Охорона прав суб'єктів корпоративних правовідносин» (2013 р.), «Корпоративне право України та Австрії» (2015 р.), «Корпоративне право України та Польщі» (2016 р.) та інші.

Лабораторія у різні роки проводить щорічні семінари, всеукраїнські та міжнародні конференції, присвячені дослідженню напрямів розвитку корпоративного законодавства в Україні та зарубіжних країнах. Серед проведених заходів слід згадати про науково-практичну конференцію, присвячену 10-ій річниці заснування Юридичного інституту Прикарпатського університету ім. В. Стефаника «Нові Цивільний і Кримінальний кодекси – важливий етап кодифікації законодавства України» (3–4 жовтня, 2002 р.), науково-практичний семінар «Приватно-правові питання створення та діяльності акціонерних товариств» (26–27 вересня, 2003 р.), науково-практичний семінар «Приватноправові питання створення та діяльності акціонерних товариств» (2004 р.), науково-практичний семінар «Проблеми здійснення і захисту корпоративних прав в Україні» (14 жовтня, 2005 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Поєднання публічно-правових та приватно-правових механізмів регулювання господарських відносин» (на базі ЛьвДУВС) (19–20 жовтня, 2007 р.), Всеукраїнський науково-практичний семінар «Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в сучасних умовах» (25–26 вересня, 2009 р.), Всеукраїнський науково-практичний семінар «Охорона корпоративних прав» (1–2 жовтня, 2010 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми охорони прав суб'єктів корпоративних правовідносин» (10-та річниця створення Лабораторії) (23–24 вересня, 2011 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин» (21–22 вересня, 2012 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Корпоративні правочини» (27–28 вересня, 2013 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика» (26–27 вересня, 2014 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації» (2–3 жовтня 2015 р.).

Тематика проведених лабораторією заходів та опублікованих монографій впливає з фундаментальної теми лабораторії для досліджень «Напрямки розвитку корпоративного законодавства в Україні». Перспективним напрямом подальших досліджень підрозділу є «Адаптація корпоративного законодавства України до права Європейського Союзу», в межах якої досліджуватимуться питання проблем теорії корпоративного права України; правового регулювання корпоративних відносин у праві європейських країн; проблеми здійснення та захисту корпоративних прав; удосконалення окремих питань правового регулювання корпоративних відносин в Україні, а також буде здійснюватися порівняльно-правовий аналіз окремих питань правового регулювання корпоративних відносин в Україні та праві європейських країн.

Співпраця з колегами, фахівцями у сфері корпоративних відносин з близького зарубіжжя довела взаємний інтерес та зацікавленість у дослідженні різних правових систем з цих питань, а також необхідність у подальшому обміні таким досвідом.

Особливої уваги заслуговує співпраця з колегами з Польщі та Австрії, наслідком якої стало видавництво двох вже зазначених раніше монографічних досліджень та які стали учасниками наших щорічних наукових заходів.

Поряд із цим міжнародна співпраця Лабораторії не обмежується лише вказаними досягненнями. Безумовно, у міжнародному співробітництві завжди важлива роль відводиться особистому спілкуванню

з колегами, обміні інформацією та науковими поглядами з найрізноманітніших проблем корпоративних правовідносин. Це стає можливим й завдяки спільному проведенні лекційних та семінарських занять. Так, зокрема, слід відзначити проведення в Юридичному інституті лекційних занять професором габілітованим, заступником декана та завідувачем кафедри торгового права Факультету права, канонічного права та адміністрації Католицького університету ім. Івана Павла II в Любліні – Анджеєм Гербетом; професором габілітованим кафедри торговельного права факультету права та адміністрації Сілезького університету в Катовіцах – Пьотром Піньором; доктором права кафедри цивільного та комерційного права юридичного факультету Трнавського університету (Словаччина) – Петером Месарошем.

У свою чергу, канд. юрид. наук, ст. наук. співр. Лабораторії І. Б. Саракун провела лекційне заняття на польській мові для професорсько-викладацького складу кафедри цивільного, торгового та страхового права факультету права та адміністрації Університету Адама Міцкевича в Познані.

В межах гранту Європейського Союзу на впровадження освітнього курсу «Корпоративне право країн Вишеградської групи (Польща, Чехія, Словаччина і Угорщина)», окрім лекційних занять, заплановано написання спільної наукової монографії з представниками цих університетів. Зокрема, на сьогодні таку співпрацю вітають представники міст Катовіц, Трнава (Словаччина), Пльзень (Чехія), Люблін і Гданськ (Польща).

Таким чином, можна констатувати, що започаткована В. В. Луцем під умілим керівництвом наступних завідувачів Лабораторія проблем корпоративного права досягла чималих успіхів на дослідницькій ниві, успішно функціонує та має перспективні напрями та плани для своєї подальшої наукової діяльності.

Васильєва В. В., завідувач Лабораторії проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, кандидат юридичних наук

Саракун І. Б., старший науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, кандидат юридичних наук